

ce este solidaritatea de grup? Hans-Werner Bierhoff consideră că aceasta „pare să fie o caracteristică de bază a naturii umane. Este întărită de simboluri (de exemplu, imnuri naționale) și ritualuri (de exemplu, ritualuri de inițiere) și servește la menținerea coeziunii” (p. 282).

În literatura de specialitate sunt întâlnite și alte concepte care fac referire într-un fel sau altul la comportamentul prosocial: „cooperarea” și „sprijinul”. Termenul „cooperare”, spre exemplu, este întrebuințat când se „subliniază interdependența dintre persoane” (p. 10). După cum am constatat, solidaritatea urmărește un cadru social mult mai larg; prin comparație, sprijinul poate fi considerat de multe ori o formă de ajutor (între rude, prieteni), dar capătă un caracter destul de „special” când discutăm, potrivit autorului, despre „relațiile sociale ale unei persoane”. În înțelegerea comportamentului prosocial, s-a constatat că un rol major îl are perspectiva biologică, exemplul cel mai bun fiind relația dintre rude. De asemenea, altruismul. Părinții investesc foarte mult în copiii lor atât din punct de vedere afectiv, cât și din punct de vedere material. Copiii, la rândul lor, își ajută părinții de regulă când aceștia nu mai sunt în putere, prin energie și suport, la care se adaugă dragostea și grija pe care le-o poartă de-a lungul vieții.

O altă întrebare care a preocupat de-a lungul timpului activitatea cercetătorilor este „Cum se dezvoltă comportamentul prosocial?”. Autorul acestei cărți pare să găsească un răspuns, axându-se pe două abordări. Prima abordare „implică sublinierea mecanismului care influențează dezvoltarea și care poate fi sumarizat sub forma unor legi generale ale dezvoltării. Aici concentrarea se face asupra schimbării individuale acompaniată de variația inter-individuală scăzută. Psihologia dezvoltării caută astfel de schimbări ce au loc pe durata ciclului întregii vieți” (p. 59). Cea

de-a doua se bazează pe diferențele interindividuale care apar în comportamentul prosocial.

Partea a treia a lucrării aprofundează analiza proceselor motivaționale și emoționale care contribuie la formarea comportamentului prosocial. Tot aici, Hans-Werner Bierhoff discută problematica empatiei și a vinei; putem vorbi de empatie bazată pe vinovăție? Psihosociologul german este de părere că cele două concepte „se referă la durerea percepută a celorlalți” (p. 139). Altfel spus, „vina se presupune că se dezvoltă din preocuparea empatică încă din primii ani de viață. Dezvoltarea empatiei și a vinei se află în strânsă legătură. Ambele se referă la durerea unei victime și au multe în comun pentru că ele conduc la reducerea suferinței victimei. Diferența este aceea că vina include conștientizarea cauzei durerii, în timp ce empatia este o emoție subînțeleasă” (p. 139).

În partea a patra se realizează trecerea de la factorii situaționali la teoriile comportamentului prosocial, pentru ca, în a cincea parte a lucrării, analiza să se axeze pe aplicații practice plecând de la „cum să creștem dorința de a acorda primul ajutor”, dar și pe întărirea legăturilor sociale ori a comportamentului prosocial în organizații.

Octavian Rujoiu

Revista Română de Sociologie,
2003, Anul XIV, Nr. 1-2 (152 p.)

„Orice agent care contribuie la edificarea «ordinii istorice» a lumii, punând capăt unor epoci de criză, se evidențiază ca «factor structurant» de relevanță universală. Așa a fost Roma în Antichitate, Bizanțul în Evul Mediu, Anglia în epoca modernă, America începând cu secolul XX” – afirmă Ilie Bădescu în studiul „O lume cu sisteme slab structurate. Considerații asupra rolului

Americii la scara istoriei universale”, care deschide în *Revista Română de Sociologie* (2003, 1-2, 15-26) discuția despre „Geopolitică – Globalizare – Integrare”.

Este vorba despre numărul tematic al revistei Institutului de Sociologie al Academiei Române, apărut în luna mai a.c., în care își aduc contribuția, în afara profesorului Ilie Bădescu, o serie de tineri și valoroși colaboratori ai acestuia: lector univ. dr. Dan Dungaciu („*Big is beautiful*. Olimpianismul și noul universalism. Despre credință și rațiune în relațiile internaționale”), asist. univ. drd. Darie Cristea („Din Atlantic spre Eurasia. Mai este actual Mackinder?”), asist. univ. drd. Călin Cotoi („Spre o interpretare geopolitică a regionalizării”). Își mai aduce o contribuție de substanță la analiza relației dintre globalizare și statul național Gabriel-Ionuț Stoiciu („Impactul cultural și social al globalizării și transnaționalizării marilor companii asupra statului național”).

Acest număr tematic al *Revistei Române de Sociologie* se remarcă prin discursul documentat și prin conexiunile inedite ce ne sunt propuse. Astfel, Ilie Bădescu stabilește o legătură între „proiectul american de reorganizare a lumii” al președintelui american Thomas Woodrow Wilson (1856-1924) și „știința națiunii” promovată de fondatorul Școlii sociologice de la București, profesorul Dimitrie Gusti (p. 19). Dan Dungaciu apreciază că „a spune că statul național este condamnat azi la dispariție pentru că nu mai are prerogative maxime în toate domeniile de activitate este o cecitate vinovată” (p. 87). Darie Cristea, după o scurtă, dar utilă incursiune în spațiul teoretic al lui Halford J. Mackinder, care a fundamentat în prima jumătate a secolului XX geopolitica anglo-saxonă, ajunge la concluzia că, „mai în glumă, mai în serios, și rușii, și chinezii, și anglo-americanii au învățat să lucreze, momentan, în paradigma lui Mackinder” (p. 33). Călin Cotoi, abor-

dând problema regionalizării și regionalismului, care a devenit în Europa Centrală și de Est „o modă în politică și o activitate prioritara în științele sociale” (p. 35), conchide: „În actualul context, al prefacerilor geopolitice majore prin care trece România și, implicit, Transilvania, este cel puțin ciudat să ni se propună, sub fantasmagorica identitate transetnică, modelul omului Europei Centrale, ordonat, dar timorat, ce trăiește în mijlocul continentului, departe de mările care unifică planeta și de centrele industriale de la gurile marilor fluvii apusene” (p. 44). În fine, dintre considerațiile referitoare la globalizare și localizare ale lui Gabriel-Ionuț Stoiciu, reținem că „oportunitățile aduse în spațiul sociocultural de către globalizare nu trebuie să cultive convergența atât în planul formei, cât mai ales în cel al conținutului. Modelul «creuzetului cultural» subsumat «visului» comun nu trebuie să înlocuiască coordonatele existențiale date de reprezentările colective perpetuate de-a lungul secolelor sau milenilor” (p. 61).

Studiul „Manifestările spirituale în perioada postbelică. Studiu comparativ”, semnat de Ozana Cucu-Oancea, este inclus la rubrica „Geocultură” și își propune să analizeze comparativ problematica comunismului în România comparativ cu Bulgaria și, la modul general, în alte țări din „blocul sovietic”. Autoarea pornește de la teza, cu care nu putem să fim decât de acord, că, „pentru a merge cu succes înainte, trebuie [însă] să privim mai întâi cu atenție și chibzuință înapoi” (p. 63). Dar procedează autoarea „cu atenție și chibzuință”? Mă tem că nu. Pun în discuție, spre exemplu, opinia autoarei potrivit căreia „distrugerea mediului rural” a început „încă din anii 1954-1958, cu ocazia construirii lacului de acumulare și a hidrocentralei de la Bicaz, [a] continuat în anii 1965-1968, o dată cu realizarea hidrocentralei de la Porțile de Fier” (p. 64). Cum ar fi fost viața socială și economică

din România de ieri și de azi fără construcția de hidrocentrale, orice sociolog își poate imagina.

Numărul dublu al *Revistei Române de Sociologie* include la rubrica „Restituiri” studiul „Sfârșitul unei mari împărății” (pp. 105-141), al profesorului Eugen Ehelich (text preluat din *Arhiva pentru știință și reformă socială*, 1921, 3, 1, 80-124). Iancu Filipescu, secretarul general de redacție al *Revistei Române de Sociologie*, îl recomandă pe Eugen Ehelich ca fiind „unul dintre fondatorii sociologiei dreptului”. Profesorul Eugen Ehelich arată cauzele eșecului „așezării democrației, de jos în sus, în imperiul austro-ungar : din pricina netrebniceii politice a germanilor și a violenței tâlhărești a ungarilor : aceștia erau prea puternici, prea nestatornici, prea repeziți, prea lacomi, pentru ca democrația să fi putut face casă cu ei” (p. 141).

La rubrica „In Memoriam”, Sorin M. Rădulescu îi aduce un omagiu celui ce a fost Robet King Merton (1910-2003), „una dintre cele mai copleșitoare personalități ale lumii sociologice contemporane, a cărei influență s-a făcut resimțită de numeroase generații de sociologi” (p. 3). Rubrica de „Recenzii și note de lectură” este susținută de Ștefan Costea, care recomandă lucrarea lui Nicolae Grosu, *Sentințele sociologiei* (Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2003), de Cristina Dâmboeanu, care semnalează apariția studiului *When Things Fall Apart. Qualitative Studies of Poverty in the Former Soviet Union* (Washington, DC, The World Bank, 2003), și de Ioana Petre, care analizează lucrarea *Cultura, identitatea națională și educația în dezvoltarea durabilă a societății românești* de Maria Cobianu-Băcanu, Petruș Alexandrescu și Ozana Cucu-Oancea, lucrare apărută la Editura Paralela 45 (București, 2002).

Numărul dublu al *Revistei Române de Sociologie* (1-2, 2003) se distinge prin nivelul teoretic al analizelor și prin curajul

intelectual de a pune în discuție unele dintre problemele acute ale globalizării. Putem să fim sau să nu fim de acord cu aserțiunile din studiile reunite în revistă (responsabil de număr : dr. Ilie Bădescu, directorul Institutului de Sociologie al Academiei Române), dar nu putem să facem abstracție de punctele de vedere enunțate.

Septimiu Chelcea

Revista de Cercetare și Intervenție Socială, 2004, 4 (pp. 387-546)

Grupând articole și studii de sociologie și asistență socială, *Revista de Cercetare și Intervenție Socială*, editată de Departamentul de Sociologie și Asistență Socială al Universității „Al.I. Cuza” din Iași și de Holt România (Programul pentru promovarea asistenței sociale), conține contribuții dintre cele mai diverse, de la eseuri (Cătălin Asăvoaei, „Voluntariatul – mijloc de afirmare și construcție profesională”) la abordări teoretice și metodologice în sociologie (Daniela Cojocaru, „Socializare și individualizare din perspectiva lui G.H. Mead sau Cercetarea centrată pe acțiune. Argumente epistemologice și strategii metodologice”), de la contribuțiile unor universitari (Vasile Miftode, „Sociologia inculturii și a prostului gust, Metoda clinică în sociologie” ; Ion I. Ionescu, „Migrație și efecte emergente” ; Cristina Neamțu, „Reprezentări sociale asupra consumului de alcool” ; Mihaela Ciurlică, „Managementul de caz în asistența socială a persoanelor dependente de drog”) la exercițiile laudabile ale unor studenți din anii începători (Irina Ionel, „Carieră profesională sau mamă? Sechelele condiției femeii în socialism” ; Daniela Acătănoaie, „Marginalizarea persoanelor cu handicap locomotor”). Un loc aparte în sumarul revistei îl ocupă articolele scrise de practicienii asistenței sociale (Ovidiu